

اصالت سنجی

مقاله مطالعه موردی

خلاصه انگلیسی این مقاله با عنوان:

Analysis and evaluation of recreational spaces in Isfahan from the perspective of children (study sample of recreational spaces along the Zayandeh River in Nazhvan Park)

در همین شماره به چاپ رسیده است.

شهرسازی ایران، دوره ۴، شماره ۷، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، صفحه ۲۷۲-۲۸۷
تاریخ دریافت: ۹۹/۸/۲۳، تاریخ بررسی اولیه: ۹۹/۹/۵، تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۱/۲۷، تاریخ انتشار:
۱۴۰۰/۶/۱۳

تحلیل و ارزیابی فضاهای تفریحی شهر اصفهان از منظر کودکان (نمونه مطالعاتی فضاهای تفریحی حاشیه زاینده رود پارک نازوان)

زهراسادات فیاض*
شهرزاد پژومند نجف‌آبادی
مهمین نسترن
محمود قلعه‌نویی

کارشناسی ارشد، برنامه ریزی شهری، دانشگاه هنر، اصفهان، ایران
کارشناسی ارشد، برنامه ریزی شهری، دانشگاه هنر، اصفهان، ایران
دانشیار گروه شهرسازی، عضو هیئت علمی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، اصفهان، ایران
دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، اصفهان، ایران

چکیده: امروزه با رشد شهرنشینی، کیفیت حضور کودکان در فضاهای تفریحی و تعاملات اجتماعی تحت تاثیر قرار گرفته و باعث حبس کودکان شهری در محیط خانه شده است. همچنین زمین‌های بازی امروزه بخشی جدایی ناپذیر از مجتمع‌های زیستی و خاطرات هر کودکی، به ویژه در کلان شهرها به شمار می‌روند که کار شنا سان بر نقش مؤثر زمین‌های بازی در تعلیم و تربیت و بهبود روابط اجتماعی کودکان تاکید می‌کنند. در این بین کودکان با صرف اوقات فراغت خود در این مکان‌ها توانایی‌های بالقوه خود را مورد شناسایی قرار داده به درک جدیدی از مفاهیم دست می‌یابند، توانایی حل کردن مشکلات پیش روی‌شان را یافته و با نقش‌های آینده و کنش و واکنش‌های اجتماعی آشنا می‌شوند. کودکان آینده یک جامعه را می‌سازند و نحوه ی سپری شدن دوران کودکی، تأثیر مستقیمی بر شکل گیری ساختار شخصیت شان دارد. پژوهش حاضر به منظور سنجش و ارزیابی وضعیت فضاهای تفریحی شهر اصفهان از منظر کودکان به روش پژوهش توصیفی، تحلیلی می‌باشد که به صورت مطالعه اسنادی و میدانی با راهکاری ترکیبی؛ ثبت نقاشی‌های کودکان، پرسشنامه کودکان و پرسشنامه والدین در پارک نازوان انجام گرفته است. در ادامه برای ارائه راهبردها از روش سوات و برای تعیین اولویت آن‌ها از ماتریس کمی برنامه ریزی راهبردی (QSPM) استفاده شده است. نتایج نشان داده است، که در اکثر معیارها والدین کودکان اظهار رضایتمندی کمتری داشته‌اند. در نهایت با توجه به شاخص‌های شهر دوستدار کودک و تحلیل فضای تفریحی محدوده مورد مطالعه، پیشنهادهای راهکارهایی در این زمینه ارائه شده است.

واژگان کلیدی: ارزیابی، کودک، فضاهای تفریحی، شهر دوستدار کودک

*z.fayaz95@gmail.com

۱- مقدمه

روز در آن فعالیت می‌کنند دارند (Kamelnia & Haghir; 2009). همچنین در کشور ایران هر روز میل به مهاجرت به سوی شهرهای بزرگ صنعتی افزون‌تر می‌شود. افزایش جمعیت و نیاز به اماکن مسکونی

کودکان بخش عمده‌ای از جمعیت جهان را به خود اختصاص می‌دهند. با این وجود سهم محدودی در تغییرات فضاهای شهری به عنوان فضاهایی که هر

۱- فضاهای تفریحی ناژوان از نظر امکانات بازی چه وضعیتی دارد؟

۲- رضایتمندی کودکان و والدین آن‌ها از امکانات موجود در چه سطحی قرار دارد؟

۳- چگونه می‌توان فضاهای تفریحی موجود پارک ناژوان را با توجه به شاخص‌های شهر دوستدار کودک برنامه ریزی کرد؟

۲- پیشینه پژوهش

عبدالله (۲۰۰۴) در مقاله‌ی «بررسی محلات دوستدار کودک از طریق مجموعه شاخص‌های دوستدار کودک» به مطالعه‌ی عمیق در مورد محیط‌زیست دوستدار کودک و چگونگی ایجاد یک محیط امن برای کودکان پرداخته‌است. او پیشنهادهایی برای بهبود توسعه شاخص‌های دوستدار کودک را اشتراک‌گذاری کرده‌است.

ویتزمن و میزراچی (۲۰۱۲) در مقاله‌ی «ایجاد محیط دوستدار کودک: فراتر از اراضی موات» درباره‌ی زندگی عمودی با کودکان ۱۲-۸ ساله در محیط‌های محلی مصاحبه کرده‌است. کودکان آپارتمان‌نشین سطح بالایی از تحرک اما سطح پایین رضایت از فضاهای بازی‌های محلی داشته‌اند. در مقابل، کودکان خانه‌های خصوصی سطوح پایین تحرک داشته‌اند اما از جاذبه‌های محدوده بسیار لذت می‌برند.

کشانی و قلعه‌نویی (۱۳۹۲) در مقاله‌ی «راهکارهای ارتقای مولفه زیبایی‌شناسی فضای شهری از دیدگاه کودکان برپایه روان‌شناسی-محیطی، اصفهان» به یافتن راهکارهایی جهت ارتقای مولفه زیبایی‌شناسی منظرشهری به‌روش کتابخانه‌ای و میدانی و با استفاده از تکنیک نقاشی کودک پرداخته‌اند. نتایج حاکی از لزوم تفکیک عناصر فرمال و غیر فرمال تاثیرگذار بر مولفه زیبایی‌شناسی منظرشهری می‌باشد.

صفوی مقدم (۱۳۹۲) در مقاله‌ی «شهر

موجب تخریب خانه‌ها و تبدیل آن به ساختمان‌های بلند مرتبه شده است در صورتی که کودکان و نوجوانان به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین گروه‌های اجتماعی، نیازمند فضاهای بازی‌شهری هستند (Sheibani; 2010). فضاهای شهری امروزه برای بزرگسالان برنامه ریزی و طراحی شده است. در حالیکه کنوانسیون جهانی حقوق کودکان، پروژه ایجاد شهرهای دوستدار کودک و... و ارزش‌هایی که برای کودکان قائل شده‌اند را وارد برنامه‌ها و طرح‌های شهرسازی کرده‌اند تا مسئولان شرایط مناسب و لذت‌بخشی را برای کودکان فراهم آورند (Sinaei & Khadem Al-Hosseini; 2013). در ادامه‌ی این بی‌توجهی، شهری افسرده و ملال‌آور برای ساکنان کوچک شهرها خواهیم داشت. در صورتیکه در نظر گرفتن کودکان در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری به ارتقای فعالیت‌های فیزیکی و همچنین ارتقای سلامتی اجتماعی و روحی کودکان کمک می‌کند. بنابراین کودکان احساس تعلق بیشتری با حضور بیشتر در فضاها می‌کنند و ایده‌های ارزشمندی را در خصوص اینکه چگونه فضاها را قابل استفاده‌تر برای آن‌ها برنامه‌ریزی کنیم ارائه می‌دهند. در واقع کودکان امروز مردان و زنان فردای جامعه می‌باشند و نقش بسیار تاثیرگذاری را در ترسیم آینده‌ی هر کشور ایفا می‌کنند. علاوه بر این آن‌ها به‌عنوان اندیشه‌های آینده مملکت می‌توانند سبب اعتلا و پیشرفت جامعه شوند و فرهنگ جامعه را غنا بخشند (Mojtabavi, et al; 2014). با توجه به آنکه جمعیت قابل توجهی به سوی پارک ناژوان جذب می‌شوند و همچنین یکی از فضاهای تفریحی بزرگ شهر اصفهان محسوب می‌شود، حال می‌توان آن را از دید کودکان بررسی کرد که خود موضوعی چالش برانگیز است. این پژوهش با هدف تحلیل میزان رضایت کودکان و والدین آن‌ها از فضاهای تفریحی شهر اصفهان در پارک ناژوان برای پاسخگویی به سوالات ذیل انجام شده است:

اولین مکانی است که وجود انسان از گذشته تا حال پیوسته با آن همراه بوده است. ظهور خلاقیت با محیط خانه و خانواده ارتباط تنگاتنگ دارد.	فضای خانواده (خانه)	کودک	دوستدار کودک و احساس شادی کودکان در مشهد» به روش پیمایشی ۲۵۰ نفر به‌عنوان نمونه از جامعه آماری کودکان ۹ - ۱۲ سال را با شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب کرده‌است. نتایج نشان داده که ۵۰ درصد کودکان از فضای شهرمشهد رضایت داشته‌اند.
مهدکودک دومین فضای اجتماعی است که کودک بعد از خانه وارد آن می‌شود و می‌توان آن را خانه دوم کودک تلقی کرد.	مراکز نگهداری کودک	کودک	کربلایی و همکاران (۱۳۹۳) مقاله‌ای با عنوان « بررسی ویژگی‌های شهر دوست داشتنی از نگاه کودکان، منطقه دو شهرداری قزوین » به-روش توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی‌های میدانی انجام داده‌اند. این مقاله از روش‌های مشارکتی مانند پرسشنامه، نقاشی، انشا و مصاحبه استفاده کرده است.
رشد قوای جسمی، تقویت روابط اجتماعی، همکاری گروهی، آموزش و رشد خلاقیت کودکان، با بالا بردن کیفیت این فضاها ممکن می‌شود.	فضاهای باز محله - ای و همسایگی	کودک	تعقلی و بیگدلی (۱۳۹۴) در مقاله‌ای با عنوان « مناسب سازی فضای شهری برای کودکان، نمونه موردی: شهر گنبد کاووس» سعی دارند تا به بررسی ابعاد و ویژگی‌های شهر دوستدار کودک بپردازند. روش اصلی پژوهش روش کتابخانه‌ای و پیمایشی است و پس از آن با استفاده از روش مشارکتی مصاحبه، پرسشنامه و نقاشی سعی دارد تا ویژگی‌های شهر دوستدار کودک را در شهر گنبد مورد بررسی قرار دهد.

ماخذ: (Mojtabavi, et al; 2014)

۳-۲- گروه بندی سنی کودکان: ویژگی-

های کودکان در سنین مختلف در جدول ۲ بیان گردیده است.

جدول ۲- ویژگی‌ها و توانایی‌های کودکان در دوره های سنی مختلف

دوره سنی	ویژگی‌ها و توانایی‌ها
۱-۲ سال	پرجنب و جوش، توجهات کوتاه، ناتوان، عدم قدرت تحلیل مسائل سنگین.
۳-۴ سال	حس همکاری، حس مالکیت، تسلط به حالات احساسی و فیزیکی، خیال پردازی، شناسایی رنگ‌ها، قدرت در ترسیم خطوط، دارای قدرت استدلال، حساس، دارای اعتماد به نفس.
۵-۶ سال	آرام، جدی، واقع‌گرا، متفکر، مصمم، مطیع، انعطاف‌پذیر، مضطرب، کند اما هدفمند.
۷-۸ سال	دقیق، تحلیل‌گر، منظم، مسلط، مسئولیت‌پذیر، دوستدار کسب تجربیات جدید، بیشترین مشارکت را دارد، قدرتمند در ترسیم مناظر.
۹-۱۱ سال	صادق، مستقل، استدلال‌گر، قابل اعتماد، مصمم، معقول، افزایش

عنوان « مناسب سازی فضای شهری برای کودکان، نمونه موردی: شهر گنبد کاووس» سعی دارند تا به بررسی ابعاد و ویژگی‌های شهر دوستدار کودک بپردازند. روش اصلی پژوهش روش کتابخانه‌ای و پیمایشی است و پس از آن با استفاده از روش مشارکتی مصاحبه، پرسشنامه و نقاشی سعی دارد تا ویژگی‌های شهر دوستدار کودک را در شهر گنبد مورد بررسی قرار دهد.

۳- مبانی نظری

۳-۱- عرصه های زندگی روزانه کودکان:

فضاهای شهری همچنان که برای همگان در دسترس و مورد استفاده هستند، باید برای کودکان نیز قابل بهره برداری و درک باشد. به طور کلی نیازهای کودکان در سه فضای عمومی، نیمه‌خصوصی و خصوصی قابلیت تحقق دارد:

جدول ۱- عرصه های زندگی روزانه کودکان

فضاهایی شاد تبدیل نمود. شادی و آرامش این روزها مهمترین فاکتور بقای انسانها در این دنیای پر هرج و مرج است و این نشان از میزان اهمیت این موضوع در شهرهاست که بایستی بیشتر به آن توجه شود، اما متاسفانه در شهرها کمتر دیده می-شود (Loghmani; & Beheshty Baghery: 2020). بنابراین در توسعه فضای شهرهای فضای بازی کودکان نباید فراموش شود (Najafi, et al; 2013).

مسئولیت پذیری، قدرتمند در برنامه ریزی امور، از فعالیت ها لذت می برد.	
هم خواستار استقلال هم طالب وابستگی، انتقادگر، آرمانگرا، خواستار هدفی خاص، فعال در رسیدن به اهداف، علاقه مند به گروه های اجتماعی، دوستدار فعالیت های جمعی.	۸-۱۲ سال

ماخذ: (Kashani Joo, et al; 2012)

۳-۴- کودکان و زمین بازی: بررسی های

انجام شده نشان می دهد که فضاهای مورد پسند کودکان شامل زمین های بازی، پارک ها، میادین ورزشی می باشد (Jack, 2010: 759). کودکان ارتباط خود را با محیط پیرامونش از طریق بازی کردن برقرار می کنند و از آنجا که تمرینی برای آینده است، مهم ترین فعالیت کودک به حساب می آید. در طراحی زمین بازی باید مقیاس و ابعاد برای امنیت و راحتی کودک رعایت شود، زیرا برای کودکان قابل درک تر می باشد (Najafi, et al; 2013). بازی نه تنها به عنوان فعالیت، بلکه کار و وظیفه نیز به شمار می آید و عامل اصلی رشد و یادگیری در کودکان است. یک بازی مناسب به کودک کمک می کند تا

موارد زیر را تجربه کند:

- ✓ استقلال فردی
- ✓ آموزش مهارت های اجتماعی
- ✓ لذت و تجربه ماجراجویی و هیجان

(Tranter; 2007: 17)

۳-۵- شهرهای دوستدار کودک: شهرهای

دوستدار کودک (CFC) در سپتامبر سال 2000 میلادی ایجاد شده است. این سازمان اصول کلی در رابطه با حمایت از شهرهای مورد علاقه ی کودکان را آماده کرد که تا قبل از این هیچ سازمانی پاسخگو

۳-۳- برنامه ریزی برای توسعه فضاهای

شهری مناسب کودکان: بزرگترین بخش بازی های گروهی و انفرادی کودکان باید در محیط بازی صورت گیرد، زیرا این فضاها اولین مکان برخورد انسان با محیط خارج است. این محیط خارجی تحریکات حسی را بطور طبیعی موجب می شود تا فرد با جزئیات کامل، محیط اطراف خود را درک نماید (Aghajani; & Poursaraei Hossein: 2016). گسترش شهرنشینی و رشد شتاب زده شهرها و تغییر الگوهای زندگی انسان به سمت مدرنیته شدن، مشکلاتی را برای شهرها به وجود آورده طوری که شهر به مثابه موجودی زنده، شادابی و سرزندگی خود را از دست داده است. یکی از نیازهای مهم در جامعه برنامه ریزی برای افزایش شادی است و اساساً شهر وسیله ای برای نیل به شادی و نشاط تلقی می شود، از این رو باید فضاهایی خلق شود که با نیازهای امروزی (افزایش شادی) مطابقت داشته باشند که در این فضاها ارتقای روحیه و احساس شهروندان جست و جو می شود و در ارتباط با دیگر مکان ها و فضاهای شهری تأثیر زیادی می پذیرند. چراکه اصلی ترین فضاهایی که مردم در آن حضور دارند فضاهای شهری محسوب می شود و با تأکید بر این نقاط و با ایجاد احساسات مثبت، سرزندگی و حضورپذیری بیشتر آنها را به

کمک گرفته شده است. همچنین برای دستیابی به شاخص‌های استاندارد از شاخص‌های شهر دو ستار کودک در منابع معتبر نیز بهره گرفته شده است.

جدول ۳- معیارها و متغیرها

محققان	متغیر	شاخص
ریجیو (۲۰۰۲) ، ول کوک و استیل (۲۰۰۸) ، اسماعیل زاده و دیگران (۱۳۹۲) ، جوهری تیموری و دیگران (۱۳۹۲) ، بیدریغ مهر (۱۳۹۵) ، تم جیدی و بزرگوار (۱۳۹۴) ، جمالی و مثنوی (۱۳۹۲) ، آزمووده (۱۳۸۹) ، کرسی (۲۰۰۲) ، ابراهیمی و دیگران (۱۳۹۰) ، رفیعی و بهتاش (۱۳۹۲)	<p>≠ نظارت والدین</p> <p>≠ امنیت فضا</p> <p>≠ آسایش اقلیمی</p> <p>≠ مشارکت بزرگسالان</p> <p>≠ تعاملات کودکان</p> <p>≠ ارائه پیشنهادات</p> <p>≠ امکان بازی گروهی کودک</p> <p>≠ وضعیت وسایل بازی</p> <p>≠ امکان استفاده از وسایل ورزشی</p> <p>≠ جذابیت فضا</p> <p>≠ پاسخگویی فضا به حس کنجکاوی و ماجراجویی</p> <p>≠ وضعیت مبلمان موجود</p> <p>≠ امکانات فرهنگی و هنری</p> <p>≠ تاثیر فضا بر فعالیت- کودک</p> <p>≠ مدیریت و نگهداری فضا</p> <p>≠ مساحت زمین بازی</p> <p>≠ دسترسی به خدمات- رفاهی</p> <p>≠ پاسخگویی فضا به نیاز معلولین</p>	<p>امنیت و ایمنی</p> <p>مشارکت</p> <p>کالبدی</p> <p>دسترسی</p>

نیاز کودکان نبوده است. از منظر کنوانسیون حقوق کودک، یک شهر دو ستار کودک، شهری است که در آن خواسته‌های کودک در اولویت قرار گرفته است. چنانکه اساسنامه (CFC) در ۲۰۰۰ به این شرح است:

- ایجاد نوآوری‌هایی توسط دولت محلی در جهت گرفتن حقوق کودکان
- تشکیل یک شبکه‌ی اطلاعاتی منطبق با نیاز کودکان برای ایجاد شهر ایده‌آل آن‌ها
- پشتیبانی و حمایت از مقالات و نشریات بر اساس معیارها و اساسنامه ملل متحد جهت توسعه شهرهای دوستدار کودک (Riggio;2002: 14).

۳-۶- ویژگی‌ها و خصوصیات شهر دوستدار

کودک:

- موثرترین افراد در تصمیمات مربوط به شهر کودکان هستند.
- پی بردن کودکان به تأثیر تصمیماتی که خود گرفته‌اند.
- آزادی در بیان آنچه از شهرها می‌خواهند.
- شرکت در رویدادهای فرهنگی و اجتماعی
- امکان استفاده از هرگونه خدمات اساسی همچون مراقبت‌های بهداشتی، آموزش و پرورش، خدمات اجتماعی و...
- اطمینان از محافظت در برابر بهره‌جویی، خشنونت و آزار
- حضور در خیابان همراه با امنیت و آزادی
- دسترسی به طبیعت در محیطی به دور از آلودگی
- امکان تعاملات اجتماعی با همسالان
- فرصت ماجراجویی از طریق بازی

(Woolcock & Steele ;2008:40)

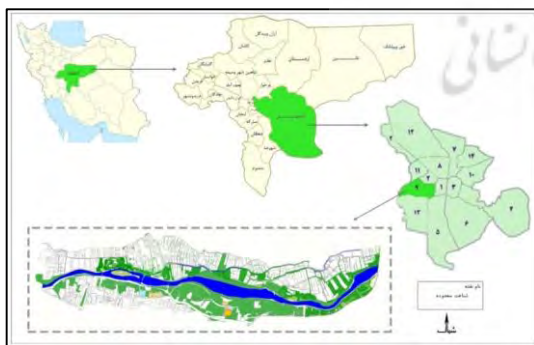
۳-۷- شاخص‌ها و متغیرهای پژوهش:

توجه به اینکه هدف پژوهش برآوردن نیازها و علایق کودکان می‌باشد، برای شناخت کودک از هرم مازلو

رضایت کودکان تعیین شده است. در آخر از روش سوات (SWOT) و از ماتریس کمی برنامه ریزی راهبردی (QSPM) برای شناسایی و اولویت بندی راهبردها استفاده شده است.

۵- یافته‌های پژوهش

شهر اصفهان در فلات مرکزی ایران و بین کوه زاگرس و پیشکوه‌های داخلی کشور می‌باشد که در موقعیت ۳۲ درجه و ۳۸ دقیقه عرض شمالی و ۵۱ درجه و ۳۹ دقیقه طول شرقی قرار دارد. رودخانه زاینده رود به عنوان بزرگترین جریان دائمی آب شیرین از میان عبور می‌کند. پارک جنگلی ناژوان نیز در بخش غربی شهر اصفهان و در حاشیه‌ی شمالی و جنوبی رودخانه‌ی زاینده رود به وسعت ۱۲۰۰ هکتار قرار دارد. این پارک به واسطه‌ی زمین‌های کشاورزی در دو طرف رودخانه محصور شده است. زمین‌های این محدوده به دلیل عبور رودخانه از سرسبزی خاصی برخوردار می‌باشد. رفت و آمد به این منطقه از طریق بزرگراه شهید حبیب‌اللهی، خیابان الفت و عبور از پل زاینده رود امکان پذیر می‌باشد. از نقطه نظر زیست محیطی نقش ریه‌ی شهر اصفهان را بازی می‌کند و از این رو اهمیت ویژه‌ای دارد. این پارک به دلیل مجاورت با رودخانه، و دارا بودن آب و هوای مناسب نسبت به شهر همواره یکی از مقاصد تفریحی خانواده‌ها و گردشگران بوده است (ATEK; 2008).

تصویر ۱: نقشه موقعیت پارک ناژوان در منطقه اصفهان ۹

≠ دسترسی کودکان به وسایل بازی متناسب سن	≠ دسترسی به فضای بازی
≠ وجود علائم و نشانه‌های راهنما	

۴- روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش نیز توصیفی-تحلیلی می‌باشد. ابتدا از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، تعاریف، نظریه‌ها و معیارها استخراج شده و دو پرسشنامه برای کودکان (گروه سنی ۷-۱۲ سال) و والدین آن‌ها طراحی گردیده و ضمناً کودکان فضای تفریحی مورد علاقه‌ی خود را ترسیم نموده‌اند، سپس به تجزیه و تحلیل اطلاعات پرداخته شده است. به منظور سنجش روایی محتوایی پرسشنامه پس از تدوین پرسشنامه ابتدایی، نظرات و پیشنهادهای اساتید و کارشناسان اعمال گردیده است. همچنین مقدار آلفای کرونباخ برای شاخص‌های امنیت ۰/۷۴۶، مشارکت ۰/۷۲۶، کالبدی ۰/۷۶۲ و دسترسی ۰/۷۲۵ به دست آمد که گویای پایایی شاخص‌ها و همبستگی بسیار پرسش‌ها می‌باشد. جامعه آماری پژوهش مورد مطالعه جمعیت کودکان ۷-۱۲ سال کل شهر اصفهان می‌باشد که براساس سرشماری سال ۱۳۹۳ برابر ۳۹۳۵۰۶ می‌باشد. تعداد حجم نمونه برای والدین و کودکان به کمک فرمول حجم نمونه برای میانگین جامعه متناهی با واریانس نامعلوم به روش دقت (فاصله اطمینان) ۱۳۶ و حجم نمونه برای مسئولین به کمک روش نمونه گیری هدفمند ۱۵ نفر بدست آمده است. پس از ورود داده‌های پرسشنامه به نرم افزار SPSS و ارائه‌ی آمار توصیفی، با استفاده از آزمون‌های آماری (T-test) و تحلیل نقاشی‌های کودکان توسط کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، میزان انطباق یا عدم انطباق بین فضاهای تفریحی و

۰/۰۰۰	۲/۰۹	آسایش اقلیمی	
۰/۰۰۰	۲/۲۷	امکان مشارکت بزرگسالان	مشارکت
۰/۰۰۰	۲/۳۰	امکان ارتباط با همسرها	
۰/۰۰۰	۲/۰۴	امکان انتقال پیشنهاد	
۰/۰۰۰	۲/۱۳	امکان بازی‌های گروهی	
۰/۰۰۰	۲/۲۷	ایجاد امکانات برای بازی	کالبدی
۰/۰۰۰	۱/۹۴	استفاده از وسایل ورزشی	
۰/۰۱۰	۳/۴۹	وجود جذابیت در فضا	
۰/۰۰۰	۲/۳۱	امکانات فرهنگی	
۰/۰۱۰	۳/۲۸	تاثیر فضا در افزایش تحرک	
۰/۰۰۰	۲/۱۶	پاسخ به حس کنجکاوی	
۰/۰۰۰	۲/۳۰	وضعیت مبلمان موجود	
۰/۰۰۰	۱/۱۹	مدیریت و نگهداری از فضا	
۰/۰۰۰	۲/۰۷	کافی بودن مساحت زمین بازی	
۰/۰۰۰	۱/۷۰	توجه به کودکان ناتوان جسمی	دسترسی
۰/۰۰۰	۲/۰۶	وجود علائم و نشانه‌های جهت یابی	
۰/۰۰۰	۲/۲۳	دسترسی به امکانات بهداشتی	
۰/۰۰۰	۱/۹۴	دسترسی به وسایل بازی متنوع	
۰/۰۰۰	۲	دسترسی به زمین بازی به نسبت افراد	

با توجه به جدول مشخص است که والدین از معیارهای شاخص امنیت، مشارکت و دسترس‌پذیری این پارک ناراضی هستند. در مورد شاخص کالبدی نیز بیشتر معیارها رضایت از حد متوسط کمتری با شد، اما در معیار وجود جذابیت در فضا و تاثیر فضا در افزایش تحرک رضایت داشتند.

۵-۱- تحلیل پرسشنامه والدین: ابتدا درباره

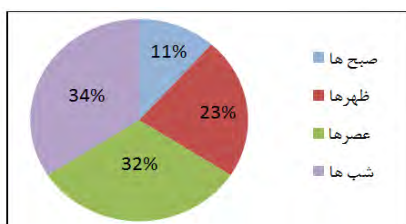
مسافت رسیدن به پارک و نوع رفت و آمد آنان سوالاتی پرسش شده است که تعداد زیادی از افراد مراجعه کننده به پارک فاصله بین ۴۱-۶۰ دقیقه و بالای ۶۰ دقیقه را برای دسترسی به این فضا از محل سکونت خود طی می کنند. همچنین افراد برای رسیدن به پارک کمتر از وسایل نقلیه عمومی استفاده می کنند و ۴۱/۹ درصد افراد با وسیله نقلیه شخصی به پارک مراجعه می کنند، می تواند یکی از دلایل آن نبود سیستم حمل و نقل عمومی مناسب باشد، و در صد کمی ۱۱/۷ پیاده به این فضا مراجعه می کنند.

به منظور بررسی میزان رضایتمندی از امکانات موجود پارک ناژوان برای کودکان نخست پرسشنامه‌ی برآمده از چارچوب نظری برای ارزیابی رضایتمندی والدین از فضا با ۲۲ سوال طراحی گردید، سپس تعداد ۱۳۶ پرسشنامه در میان افراد توزیع گردید و از نرم افزار SPSS جهت تحلیل یافته‌ها استفاده گردید. به منظور تحلیل و ارزیابی اطلاعات گردآوری، از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده گردید تا نتایج قابل تعمیم باشد. به این صورت که اگر sig حاصل از آزمون کمتر از ۰/۰۵ باشد نتایج نمونه را با احتمال ۹۵٪ می توان به جامعه آماری تعمیم داد. از آنجاکه در پژوهش حاضر متغیرهای مورد ارزیابی، به صورت گویه های پنج طیفی لیکرت تنظیم شده است، عدد ۳ به عنوان حد متوسط در نظر گرفته شده، هرچه میانگین رضایتمندی پرسش شوندگان از این مقدار کمتر باشد نشان از نارضایتی و هرچه از این میزان بیشتر باشد، نشان از رضایتمندی آنان از شاخصه های مورد ارزیابی دارد.

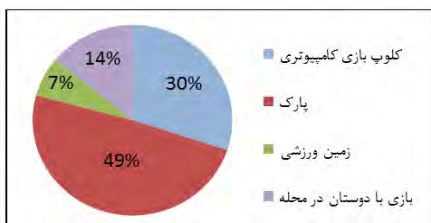
جدول ۴- نتایج تحلیل میزان رضایت والدین از

امکانات موجود در پارک

Sig	میانگین نمونه آماری	معیار	شاخص
۰/۰۰۰	۲/۱۹	امکان نظارت والدین	امنیت
۰/۰۴۳	۲/۸۰	امنیت فضا	

تصویر ۴- زمان رفتن به پارک

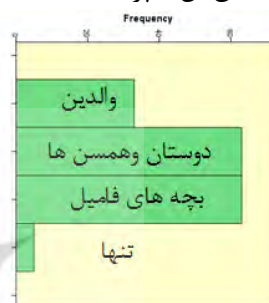
تصویر ۵- فضاهای گذراندن اوقات فراغت

نتایج نمودار نیز حاکی از آن می باشد که بیشتر کودکان عصرها و شب ها را زمان مناسب برای رفتن به پارک می دانند و تمایل دارند در زمان اوقات فراغت خود به پارک بروند و در فضای پارک به تفریح بپردازند.

۵-۳- تحلیل نقاشی کودکان: نقاشی کودک به عنوان یکی از مهم ترین ابزارهای جمع آوری اطلاعات ذهنی کودکان حائز اهمیت می باشد که با توجه به ویژگی های نهفته در آن قابل تجزیه و تحلیل هستند. در همین راستا از ۱۳۶ کودک گروه سنی ۷-۱۲ سال تمام که ۷۲ دختر و ۶۴ پسر بودند، به روش کاملا تصادفی خواسته شد که مکان تفریحی دوست داشتنی خود را به وسیله نقاشی ترسیم نمایند. سپس به کمک کارشناسان روانشناسی تربیتی نقاشی ها تحلیل شده است.

۵-۲- بررسی پرسشنامه علایق کودکان:

همچنین برای ارزیابی میزان رضایتمندی کودکان به دلیل عدم توانایی آن ها در درک صحیح از سوالات پرسشنامه، از سوالاتی به زبان ساده و ترسیم نقاشی استفاده شده است. با توجه به مطالب ذکر شده، کودکانی که در بازه سنی ۷-۱۲ سال قرار دارند ادراک واقعی تری نسبت به محیط پیرامون خود دارند که پاسخ های آن ها می تواند در رسیدن به اهداف پژوهش تأثیر مثبتی داشته باشد. در همین راستا از ۱۳۶ کودک سوالاتی در مورد علایق آن ها پرسیده شده است.

تصویر ۲- گذراندن اوقات فراغت

تصویر ۳- نحوه رفت و آمد به پارک

با توجه به نتایج ملاحظه می شود که بیشتر آن ها دوست دارند اوقات فراغت شان را با هم سن های خود و بچه های فامیل بگذرانند و با آن ها به بازی بپردازند. همچنین دوست دارند پیاده و با دوچرخه به پارک بروند.

دوست دارند فضای بازی‌شان با شخصیت‌های این بازی‌ها طراحی شده باشد و از آن‌ها در بازی‌هایشان استفاده کنند (تصویر شماره ۱ و ۴). کودکان خواهان تعامل هر چه بیشتر با دیگر کودکان در فضاهای شهری و همچنین فضاهای بازی هستند به طوری که در نقاشی‌هایشان خود را در کنار دوستان و تعامل با همسالان ترسیم می‌کنند (تصویر شماره ۳ و ۵). بررسی نقاشی‌های کودکان در می‌یابیم که کودکان اجسام را با توجه به مقیاس خود ترسیم می‌نمایند که این موضوع تاثیر زیادی در تنوع بازی‌های آن‌ها و کیفیت‌فضا داشته و باعث جذابیت محیط شده و علاقه و توجه کودک را بیشتر جلب می‌نماید در ضمن در اکثر نقاشی‌ها عناصری مانند خورشید، آسمان و زمین وجود دارد، که با توجه به مفاهیم مربوط به تحلیل نقاشی کودکان نشان می‌دهد که امنیت و ثبات برای کودکان خیلی مهم می‌باشد. رنگ‌های استفاده شده در تمامی نقاشی کودکان نشان می‌دهد که آن‌ها ترجیح می‌دهند در فضاهای پر نیرو و مصمم، زنده و پر از هیجان و آرام بخش به تفریح بپردازند.

۴-۵- تجزیه و تحلیل با تکنیک SOWT :

ابتدا نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها با استفاده از مشاهدات عینی و پرسشنامه شناسایی شده است. پس از تهیه فهرستی از عوامل داخلی و خارجی، با استفاده از نظرات کارشناسان و مسئولین مربوطه به هر یک از عوامل از صفر تا یک ضریب (وزن) داده شد به طوری که مجموع ضرایب برابر یک شود. در این پژوهش برای سهولت وزن دهی به عوامل، از ضرایب ۱ تا ۵ (طیف لیکرت) استفاده شده است (نمره ۱ بیانگر حداقل اهمیت هر عامل و نمره ۵ بیانگر حداکثر اهمیت آن عامل است) و پس از نرمالیزه کردن نمرات، وارد جدول نهایی شدند. در مرحله بعد برای مشخص کردن میزان اثر بخشی هر عامل به آن امتیاز ۱ تا ۴ داده شد (نمره ۱ بیانگر ضعف اساسی، نمره ۲ بیانگر ضعف قابل اعتنا یا عادی، نمره ۳ بیانگر قوت قابل اعتنا

تصویر ۶- نقاشی‌های کودکان

تحلیل و بررسی دیدگاه‌ها و نقاشی‌های کودکان در مورد فضاهای تفریحی مورد علاقه آن‌ها نشان می‌دهد که بیشتر آن‌ها در نقاشی‌های خود ترکیبی از فضای سبز و طبیعت و همچنین فضای بازی را طراحی کردند. همان‌طور که مشاهده می‌کنیم عامل طبیعت، بیشتر از عوامل کالبدی شهری در نقاشی کودکان به کارگرفته شده است که این تأکیدی می‌باشد بر این مدعا که کودکان، طبیعت (خورشید، آب، گیاهان، حیوانات) را دوست دارند و به شدت تمایل به کشف قوانین طبیعی دارند. آنان به کمک طبیعت آموزش می‌بینند (مشاهده تغییر فصول، مشاهده تغییر آب و هوا و...) و راجع به آن خیال‌پردازی می‌کنند. این نوع فضاها به آن‌ها در انتخاب فعالیت‌شان آزادی عمل می‌دهند و بخاطر در تماس بودن با کودکان دیگر به اجتماعی شدن آنان کمک می‌نماید گیاهان و درختان تاثیراتی از جمله آموزش، کسب تجربیات تازه، تهویه هوا، محافظت در برابر باد و باران، کاهش آلودگی صوتی، نظم بخشیدن به منظر دید، قابلیت انجام بازی، شادابی، جذابیت و... فراهم می‌نماید (تصویر شماره ۲). بررسی نقاشی کودکان نشان می‌دهد که بازی‌های کامپیوتری تأثیر زیادی بر افکار آن‌ها داشته و

و نمره ۴ بیانگر قوت اساسی). سپس برای تعیین نمره نهایی ضریب هر عامل در نمره‌ی آن ضرب گردیده است و در نهایت مجموع نمره‌های نهایی محاسبه شد تا نمره نهایی عوامل بدست آید. نمره نهایی نباید بیشتر از ۴ و کمتر از ۱ باشد. نتایج نظرات پاسخ دهندگان در قالب جدول ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی ارائه شده است.

جدول ۵- ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE) و خارجی (EFE)

نمره نهایی	وزن	امتیاز	قوت‌ها (S) و ضعف‌ها (W)
۰/۱۹۵	۰/۰۵۰	۳/۹	S ₁ : وجود آب و هوای مطلوب و معتدل
۰/۲۰۸	۰/۰۵۲	۴	S ₂ : وجود فضاهای سبز و طبیعی
۰/۱۷۶	۰/۰۵۲	۳/۴	S ₃ : وجود مرکز گردشگری- باغ پرندگان
۰/۰۶۷	۰/۰۳۲	۲/۱	S ₄ : وجود فضاهای باز
۰/۱۱۹	۰/۰۵۲	۲/۳	S ₅ : وجود امکانات بهداشتی مناسب
۰/۱۶۰	۰/۰۵۰	۳/۲	S ₆ : تمایل مشارکت کودکان و والدین در برنامه‌ریزی‌ها
۰/۱۳۹	۰/۰۴۵	۳/۱	S ₇ : عدم وجود کاربری- ناسازگار
۰/۲۲	۰/۰۵۵	۴	S ₈ : وجود فضای بازی کودکان
۰/۰۵۶	۰/۰۵۶	۱	W ₁ : جاری نبودن آب در رودخانه زاینده رود
۰/۰۵۲	۰/۰۵۲	۱	W ₂ : کمبود روشنایی زمین بازی
۰/۰۶۴	۰/۰۳۸	۱/۷	W ₃ : نامناسب بودن و سایل ورزشی
۰/۰۵۷	۰/۰۵۲	۱/۱	W ₄ : نبود وسایل بازی متناسب همه سنین
۰/۰۴۰	۰/۰۴۰	۱	W ₅ : فقدان ضوابط و چارچوب‌های قانونی و شفاف جهت نقش مشارکت کودکان در برنامه‌ریزی و طراحی

فzahای تفریحی	امتیاز	وزن	نمره نهایی
W ₆ : هزینه بالای استفاده از مراکز تفریحی پارک	۱/۳	۰/۰۳۲	۰/۰۴۱
W ₇ : نبود سیستم اتوبوس‌رانی	۲/۱	۰/۰۱۹	۰/۰۲۸
W ₈ : عدم وجود امکانات بازی گروهی	۲	۰/۰۳۲	۰/۰۰۶
W ₉ : تراکم بالای جمعیتی در زمین بازی	۱/۱	۰/۰۴۶	۰/۰۶۴
W ₁₀ : نبود علائم و نشانه‌های جهت یابی کودک	۲	۰/۰۳۱	۰/۰۶۲
W ₁₁ : طی کردن مسافت- طولانی کودکان برای رسیدن به امکانات تفریحی	۱	۰/۰۴۶	۰/۰۴۶
W ₁₂ : عدم توجه به تردد و بازی ناتوانان جسمی	۱/۲	۰/۰۴۸	۰/۰۵۷
W ₁₃ : عدم استفاده از نمادهای زیباسازی در فضاهای مربوط به کودکان	۱/۶	۰/۰۳۲	۰/۰۵۱
W ₁₄ : ضعف نظارت رسمی و غیر رسمی بر فضای بازی	۱/۱	۰/۰۴۶	۰/۰۵۰۶
W ₁₅ : عدم دسترسی به خدمات اضطراری (اورژانس و...) در هنگام حادثه برای- کودکان	۱	۰/۰۴۳	۰/۰۴۳
IFE		۱	۲/۴۹
فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T)	امتیاز	وزن	نمره نهایی
O ₁ : امکان جذب گردشگر به پارک	۳/۹	۰/۰۳۴	۰/۱۳۲
O ₂ : فراهم کردن فرصتی برای همکاری در برنامه ریزی و توسعه	۳/۸	۰/۰۳۴	۰/۱۲۹
O ₃ : امکان برگزاری جشنواره و نمایشگاه برای جذب توجه مردم به نیازهای کودک	۲/۵	۰/۰۲۷	۰/۰۶۷
O ₄ : امکان استفاده از الگوهای جهانی شهر دوستدار کودک	۳/۸	۰/۰۳۶	۰/۱۳۶
O ₅ : ارتقای دسترسی و	۳/۴	۰/۰۲۸	۰/۰۹۵

۰/۰۳۹	۰/۰۳۶	۱/۱	T ₁ : بروز آسب های جسمی به کودکان
۰/۰۳۲	۰/۰۳۲	۱	T ₂ : عدم جذب کودکان به محیط
۰/۰۷۳	۰/۰۳۳	۲/۳	T ₃ : عدم استفاده همه اقشار جامعه از امکانات تفریحی موجود
۰/۰۷۲	۰/۰۳۵	۲/۲	T ₄ : افزایش استفاده از خودروی شخصی و آلودگی هوا
۰/۰۴۹	۰/۰۲۲	۱/۴	T ₅ : با ادامه بی توجهی به شرایط اقلیمی کودکان نمی توانند در فصول مختلف از وسایل بازی استفاد کنند
۰/۰۲۷	۰/۰۲۵	۱/۱	T ₆ : عدم دسترسی مناسب به فضاهای بازی و بهداشتی
۰/۰۷۲	۰/۰۳۰	۲/۴	T ₇ : عدم استفاده از نظرات کودکان در برنامه ریزی ها توسط مسئولین
۰/۰۱۹	۰/۰۱۹	۱	T ₈ : عدم ارائه تبلیغات مناسب به منظور معرفی پتانسیل های فضاهای تفریحی دوستدار کودک
۲/۶۴	۱		EFE

۵-۵- تطبیق و مقایسه عوامل داخلی و

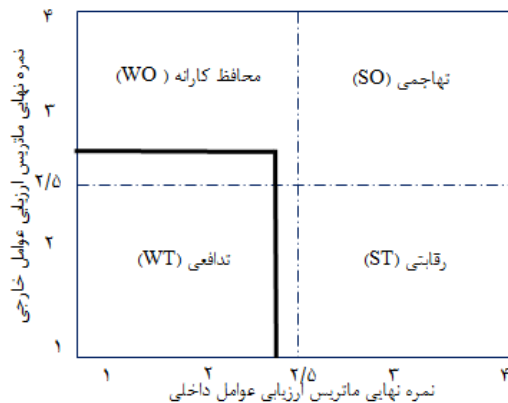
خارجی: در این مرحله راهبردها با استفاده از ماتریس SWOT، ماتریس داخلی و خارجی با هم تطبیق داده شده است. سپس ماتریس داخلی خارجی IE بر حسب مجموع نمرات نهایی حاصل از ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی بدست آمده است و موقعیت موضوع مورد بحث از میان موقعیت های چهارگانه را مشخص می کند. ماتریس IE نشان می دهد که محدوده مورد مطالعه در حالت استراتژی های محافظه کارانه قرار دارد.

$$IFE = (2/49) \text{ و } EFE = (2/64)$$

			عملکرد محدوده
۰/۲۴۶	۰/۰۳۹	۴	O ₆ : امکان جذب کودکان دارای ناتوانی جسمی
۰/۰۰۶	۰/۰۳۰	۲/۲	O ₇ : امکان استفاده کودکان از وسایل بازی در فصول مختلف
۰/۰۴۶	۰/۰۲۲	۲/۱	O ₈ : ایجاد وسایل ورزشی مختص کودکان
۰/۱۳۲	۰/۰۳۴	۳/۹	O ₉ : ارتقای رضایتمندی از امکانات موجود در فضای تفریحی
۰/۰۷۲	۰/۰۲۶	۲/۸	O ₁₀ : تشویق به استفاده مجدد از فضاهای تفریحی
۰/۰۵۵	۰/۰۲۲	۲/۵	O ₁₁ : امکان ایجاد نشاط و طراوت در فضا
۰/۰۰۶	۰/۰۲۰	۳	O ₁₂ : ایجاد جذابیت بصری
۰/۱۴۴	۰/۰۳۹	۳/۷	O ₁₃ : امکان یادگیری و آموزش کودک
۰/۰۹۳	۰/۰۳۰	۳/۱	O ₁₄ : امکان افزایش تحرک در کودکان و استفاده بهتر از فضا
۰/۱۲۰	۰/۰۳۱	۳/۹	O ₁₅ : امکان یادگیری و آموزش مهارت های سالم از طریق مشارکت
۰/۱۴۸	۰/۰۳۷	۴	O ₁₆ : ایجاد دسترسی مستقل کودکان به فعالیت ها و خدمات مناسب سنشان
۰/۰۷۷	۰/۰۲۵	۳/۱	O ₁₇ : ایجاد فضاهای شادی آور
۰/۰۵۵	۰/۰۲۲	۲/۵	O ₁₈ : امکان دسترسی کودکان به فضای سبز و باز
۰/۰۳۶	۰/۰۳۶	۴	O ₁₉ : ارتقا ایمنی جهت حفظ آنها از خطرات جسمی
۰/۰۹۳	۰/۰۳۱	۳	O ₂₀ : فراهم آوردن فرصتی برای برقراری روابط نزدیک و تعاملات اجتماعی
۰/۱۳۶	۰/۰۳۸	۳/۶	O ₂₁ : تضمین امنیت فیزیکی و روانی کودکان بوسیله مسئولان
۰/۱۲۲	۰/۰۳۳	۳/۷	O ₂₂ : افزایش رفاه کودک و جلوگیری از ایجاد خشونت

جدول ۶- اولویت بندی راهبردها

رتبه	راهبردهای محافظه کارانه	نمره جذابیت عوامل داخلی	نمره جذابیت عوامل خارجی	مجموع نمره جذابیت راهبردها
۱	W ₁₄ O ₁₇ : ایجاد فضاها و امکاناتی که در آنها کودکان می توانند احساس شادی، نشاط و موفقیت را تجربه کنند با فراهم آوردن وسایل بازی متناسب همه گروه های سنی	۲/۷۸	۳/۳۸	۶/۱۳
۲	W ₉ O ₁₅ : امکان یادگیری و آموزش مهارت های سالم از طریق مشارکت در راستای تراکم زیاد جمعیتی در زمین بازی	۱/۵۲	۱/۶۸	۵/۲
۳	W ₁₂ O ₆ : امکان جذب کودکان دارای ناتوانی جسمی با توجه به نبود امکانات لازم برای تردد و بازی آنها	۲/۰۳	۲/۹۸	۵/۰۱
۴	W ₂ O ₂₁ : تضمین امنیت فیزیکی و روانی- کودک کان بوسه له مسئولین در جهت رفع کمبود روشنایی در زمین بازی	۱/۶۰	۲/۴۵	۴/۰۵
۵	W ₃ O ₁₉ : ارتقا ایمنی جهت حفظ آنها از خطرات- جسمی ناشی از نامناسب بودن وسایل ورزشی	۱/۷۴	۲/۳۱	۴/۰۵
۶	W ₈ O ₂₀ : فراهم آوردن فرصتی برای	۱/۹۴	۱/۸۲	۳/۷۶

تصویر ۷- ماتریس موقعیت کنونی برنامه ریزی فضای تفریحی

بعد از مشخص شدن ماتریس IE و حالت استراتژی نوبت به آن می رسد که ماتریس راهبردی کمی QSPM را برای اولویت بندی راهبردها تشکیل داده می شود. ابتدا عوامل خارجی و عوامل داخلی در ستون راست ماتریس برنامه ریزی نوشته شده است و در ستون دوم ضریب اهمیت هر یک از عوامل با توجه به ماتریس های ارزیابی عوامل خارجی و داخلی وارد می شود. در مرحله بعد راهبردهایی که هدف اولویت بندی می باشند در ردیف بالای ماتریس QSPM نوشته می شود، سپس کارشناسان و مسئولین براساس میزان تاثیر و جذابیت هر عامل داخلی و خارجی نمره جذابیت بین ۱ تا ۴ (۱ بیانگر جذابیت پایین و ۴ بیانگر جذابیت بالا می باشد) را به هریک از راهبردها اختصاص داده و در صورتی که عامل مورد نظر تاثیری در تدوین یا انتخاب راهبرد نداشته باشد نمره بی تفاوتی یا صفر به آن تعلق خواهد گرفت. با ضرب کردن وزن هریک از عوامل در نمره جذابیت، جذابیت راهبرد بدست می آید و جذابیت کل هر راهبرد، از جمع اعداد ستون جذابیت هر راهبرد حاصل می شود. براساس نمره بدست آمده از جذابیت کل هر راهبرد، از بیشترین نمره تا کمترین نمره اولویت بندی می شوند.

حس مسئولیت‌پذیری، مشارکت و موثر واقع شدن در آن‌ها می‌گردد. نقش اصلی مدیران شهری باید تبدیل این فضاهای تفریحی به مکانی برای تعاملات اجتماعی کودکان و محیطی برای آموزش و سرگرمی آن‌ها باشد. یافته‌های تحقیق در خصوص فضاهای تفریحی پارک ناژوان، نارضایتی نسبی والدین و کودکان نشان داد. در پارک ناژوان نیز امکانات و فضاهای تفریحی از قبیل پارک آبی، شهر بازی، تله سیژ، آکواریوم، باغ پرندگان، موزه پروانه‌ها، باغ خزندگان، قطار شادی، سوارکاری وجود دارد که به دلیل هزینه‌های زیاد برای استفاده و روبرو شدن با خشکسالی در چند سال اخیر قابل استفاده برای همه‌ی کودکان نمی‌باشد. جاده سلامت به دلیل تداخل دوچرخه سواران و پیاده‌ها از امنیت کافی برخوردار نمی‌باشد. یک زمین بازی با وسایل بازی ابتدایی وجود دارد که هم از نظر تعداد زمین بازی و مساحت با توجه به تعداد استفاده‌کنندگان کافی نمی‌باشد و هم وسایل بازی متنوع و هیجان‌انگیزی ندارد. در نتیجه پارک ناژوان دارای عملکرد و کیفیت ضعیفی می‌باشد که بدون توجه به نیاز و شرایط خاص همه‌ی کودکان طراحی شده است. در صورتیکه با توجه به پتانسیل‌های ذکر شده محدود و بهره‌گیری از تجارب کشورهای خارجی، مسئولین و برنامه‌ریزان می‌توانند با توجه به نیاز کودکان و وضعیت فعلی را با کم‌ترین هزینه بهبود بخشند. در ادامه راهبردها و سیاست‌هایی جهت بهبود فضای تفریحی ناژوان ارائه شده است.

جدول ۷- راهبردها و راهکارها جهت برنامه‌ریزی فضاهای تفریحی ناژوان

راهبردها	راهکارها
ایجاد فضاها و امکاناتی که در آن‌ها کودکان می‌توانند احساس شادی، نشاط و	-استقرار مناسب وسایل بازی برحسب گروه‌های مختلف سنی با توجه به نیازهای جسمی و روحی -آموزش صحیح استفاده از وسایل بازی و نصب برچسب سنی برای هر

برقراری روابط نزدیک و تعاملات اجتماعی با ایجاد امکاناتی برای بازی‌های گروهی				
۷	۱/۷۷	۱/۹۷	۳/۷۴	ایجاد دسترسی مستقل کودکان به فعالیت‌ها و خدمات مناسب سنشان با ایجاد علائم و نشانه‌ها در جهت یابی مسیر برای کودک
۸	۱/۳۵	۱/۲۲	۲/۵۷	W ₅ O ₂ : فراهم کردن فرصتی برای همکاری در برنامه‌ریزی و توسعه در راستای نبودن ضوابط و چارچوب‌های قانونی و شفاف جهت نقش و جایگاه مشارکت کودکان در برنامه‌ریزی و طراحی فضاهای تفریحی

۶- نتیجه‌گیری و پیشنهاد

کودکان نگرش‌ها و ترجیحات متفاوتی در فضاهای شهری دارند که فضا باید با ویژگی‌های خود، امکان حضور همه‌ی آن‌ها را با توجه به نیازهایشان فراهم کند. در واقع می‌توان با شناخت نیازها و استعدادهای کودکان بستری برای حضور بیشتر کودکان در فضاهای تفریحی بوجود آورد و با ایجاد حس همکاری و استقلال در کودک شرایط کسب تجربه و اعتماد به نفس را برای آن‌ها ایجاد کرد که نتیجه‌ی آن ارتقای روحی و جسمی کودکان می‌باشد. با بررسی نحوه حضور کودکان در شهرهای کنونی ایران، به نظر می‌رسد در مورد پیوند کودکان و شهر نباید نگاه آرمانی و ایده آل داشته باشیم، بلکه باید به آن به عنوان چرخه‌ای اجتماعی نگاه کنیم که باعث ایجاد

<p>-تأمین فضاهایی برای نشستن والدین در نزدیکی فضاهای بازی کودکان به منظور نظارت اجتماعی غیرمستقیم کودکانشان. -نورپردازی و برنامہ ریزی شبانه در فضاهای تفریحی</p>	<p>تضمین امنیت فیزیکی و روانی کودکان بوسیله مسئولین در جهت رفع کمبود روشنایی در زمین بازی</p>	<p>وسیلہ بازی -ایجاد فضای مناسب برای بازی کودکان در فصول مختلف سال -بهره گیری از عناصر طبیعی زمین جهت تاثیر بیشتر بر کودکان - فراهم ساختن تفریحاتی برای کودکانی از قشر متوسط جامعه تا ضعیف جامعه</p>	<p>موفقیت را تجربه کنند با فراهم آوردن وسایل بازی متناسب همه گروه های سنی</p>
<p>-تشویق بزرگسالان به مشارکت بیشتر در بازی کودکان با ایجاد تجهیزاتی برای والدین در کنار زمین بازی نیز فراهم شود. -ایجاد نمایشگاه ها و کارگاه های آموزشی موقت برای کودکان به منظور ارتقاء تعاملات اجتماعی</p>	<p>فراهم آوردن فرصتی برای برقراری روابط نزدیک و تعاملات اجتماعی با ایجاد امکاناتی برای بازی های گروهی</p>	<p>-ایجاد فضاهای در ارتباط با عناصر حسی کودک در تمرکز حواس پنجگانه، بازی های ماجراجویانه، استفاده از مواد شکل پذیر و فضای تمرین نقش های اجتماعی، استفاده از آب و خاک -طراحی فضاهای انعطاف پذیر به گونه ای که امکان تغییر در چیدمان فضا توسط کودکان وجود داشته باشد، در جهت ارتقاء خلاقیت در کودکان -انتقال فرهنگ و آداب و رسوم شهر با استفاده از تئاتر کودک، خانه قصه و شعر و نقاشی دیواری -ایستگاه های مخصوص برای نقاشی کردن کودکان و الهام گرفتن از ایده های آن ها</p>	<p>امکان یادگیری و آموزش مهارت های سالم از طریق مشارکت در راستای تراکم زیاد جمعیتی در زمین بازی</p>
<p>-ایجاد امکانات بهداشتی (سرویس بهداشتی، آب آشامیدنی سالم و...) و بوفه های تغذیه سالم مختص کودکان. -فراهم ساختن شرایط دسترسی راحت خانواده ها به این فضا به کمک حمل و نقل عمومی -نصب علائم و نشانه های در فضا به منظور جهت یابی راحت کودکان</p>	<p>ایجاد دسترسی مستقل کودکان به فعالیت ها و خدمات مناسب نشان با ایجاد علائم و نشانه ها در جهت یابی مسیر برای کودک</p>	<p>-تعبیه میلمان های متنوع و متناسب با مقیاس برای کودکان دارای معلولیت -ایجاد مسیر و وسایل مناسب کودکان ناتوان جسمی</p>	<p>امکان جذب کودکان دارای ناتوانی جسمی برای تردد و بازی آن ها</p>
<p>- نظرخواهی از کودکان و گسترش مشارکت مستقیم کودکان و قرار دادن آن ها در فرآیند تصمیم سازی - توسعه استراتژی های شهری برای کودکان توسط دولت و بخش های قانونگذار - تشکیل کمیته های تخصصی برای در نظر گرفتن منافع کودکان در تمام سطوح - تهیه دورنما و سند راهبردی برای بهبود وضعیت کودک - جلب مشارکت سازمان های دولتی و غیر دولتی برای تدوین یک چشم انداز از فضای ایده آل برای کودکان</p>	<p>فراهم کردن فرصتی برای همکاری در برنامه ریزی و توسعه در راستای نبودن ضوابط و چارچوب های قانونی و شفاف جهت نقش و جایگاه مشارکت کودکان در برنامه ریزی و طراحی فضاهای تفریحی</p>	<p>-رعایت نکات ایمنی-امنیتی از جمله می توان به نوع پوشش زمین در محدوده، ارتفاع ایمن تجهیزات بازی، عدم ایجاد لبه های تیز و برنده، عدم استفاده از گیاهان و درختان سمی و حساسیت زا -توجه به استانداردهای سرانه فضاهای بازی و در نظر گرفتن مساحت مناسب برای زمین بازی کودکان -جلوگیری از ورود وسایل نقلیه موتوری به جاده سلامت</p>	<p>ارتقاء ایمنی جهت حفظ آن ها از خطرات جسمی ناشی از نامناسب بودن وسایل ورزشی</p>
<p>- حضور افراد متخصص جهت کمک های اولیه در مواقع ضروری</p>	<p>ایجاد مراکز کمک های اولیه در هنگام وقوع حادثه برای کودکان</p>		

7- References

Persian References:

- ≠ Azmoudeh, Maryam (2010), *Child and effective position in urban landscape design*, National Conference on Urban Landscape, Tehran: pp. 13-1. (in Persian)
- ≠ ATEK (2008), *revision of the detailed plan of Isfahan*. (in Persian)
- ≠ Bagheri Beheshty, Aida. Loghmani, Hadis. (2020). Analysis of effective criteria on happy city (Case study: District Two of Tehran), *Iranian Urbanism*, 3 (5), 24-33. (in Persian)
- ≠ Bidarig Mehr, Zohreh, Mohabbati Safsari, Zohreh (2016), *Indicators of Child-Friendly City*, The First Scientific-Research Conference on Civil Engineering, Architecture and Environment: pp. 12-1. (in Persian)
- ≠ Ebrahimi, H., Saeidi Rezvani, N., Maani Manjili, A. (2012). 'Investigating the Development of Design Principles of Playground Areas for Children by Focusing on Age Group (5-12) (Case Study: Rasht)', *The Monthly Scientific Journal of Bagh-e Nazar*, 8(19), pp.31 -50. (in Persian)
- ≠ Esmailzadeh Kvaki, Ali, Mirshakari, Mohammad Ali, Amirinejad, Mina (2013), *Evaluation of indicators of child-friendly city from the perspective of Islamic architecture and urban planning in the new era*, architecture and urban planning sustainable development: pp. 9-1. (in Persian)
- ≠ Taqoli, Azam, Bigdeli, Sauna (2015), *Adaptation of urban space for children (Case study: Gonbad Kavous)*, the first national conference on the city, life and tranquility: pp. 13-1. (in Persian)
- ≠ Tamjidi, Zahra, Bozorgvar, Alireza (2015), *Child-Friendly City Recognition Strategies*, International Conference on New Achievements in Civil Engineering, Architecture, Environment and Urban Management: pp. 1-16. (in Persian)
- ≠ Jamali, Nafiseh and Masnavi, Mohammad Reza, (2013), *Design of open space in Shakib neighborhood of Tehran for the growth and learning of children*, Master Thesis, Urban Design, Islamic Azad University, Tehran Branch - Faculty of Art and Architecture. (in Persian)
- ≠ Johari Teymouri, Elnaz, Thiqah al-Islami, Amid al-Islam, Alipour, Hamed (2013), *A Study of Strategies for Meeting the Needs of Children in the Public Sphere of the Neighborhood with Emphasis on Promoting Social Sustainability*, Conference on Architecture, Urban Planning and Sustainable Development: pp. 9-1. (in Persian)
- ≠ Hossein Poursaraei, Tanaz, Aghajani, Rana (2016), *The role of open space in the growth and promotion of children's creativity in educational environments*, the first competition of the Comprehensive International Conference on Engineering Sciences in Iran: pp. 14-1. (in Persian)
- ≠ Rafiei, Amirreza, Farzar Behtash, Mohammadreza (2013), *A Survey of the Adaptation of Urban Spaces for Children*, Tehran Study and Planning Center: pp. 1-16. (in Persian)
- ≠ Sinaei, Samaneh, Khadem Al-Hosseini, Ahmad (2013), *Analysis of the quality of urban public spaces from the perspective of children aged 11 to 14 years, a case study: District 1 of Najafabad*, Quarterly Journal of Geography and Environmental Studies, No. 26: 9-7. (in Persian)
- ≠ Sheibani, Mehdi (2010), *Child footprints in cities point*, Journal of Urban Planning Studies, No. 34: pp. 138-132. (in Persian)
- ≠ Safavi Moghadam, Seyedeh Maryam (2013), *Child-friendly city and the feeling of children's happiness in Mashhad*, 5th Urban Management Planning Conference: pp. 14-1. (in Persian)
- ≠ Kashani Joo, Khashayar, Harzandi, Sara, Fath Al-Ulumi, Il Naz (2012), *A Study of Optimal Design Criteria for Urban Spaces for Children (Case Study: Nezamieh Neighborhood of Tehran)*, Armanshahr Journal of Architecture and Urban Planning, No. 11: pp. 249-239. (in Persian)
- ≠ Kamelnia, Hamed, Hagher, Saeed (2009), *Green space design patterns in child-friendly city (Case study: Bam child-friendly city)*, Bagh-e Nazar, No. 12: pp. 88-77. (in Persian)
- ≠ Karbalaee, Abolfazl, Ghiasvand, Hosseini (2014), *A Study of the Characteristics of a Lovely City from the Perspective of Children: A Case Study: District Two of Qazvin Municipality*, Quarterly Journal of Urban Studies, No. 9: 68-59. (in Persian)
- ≠ Keshani, Mina, Ghaleh Noei, Mahmoud (2013), *Strategies to promote the aesthetic component of urban space from the perspective of children based on environmental psychology (case study:*

- Isfahan*), the first national conferences on architecture and sustainable urban spaces: pp. 12-1. (in Persian)
- ≠ Mojtabavi, Seyedeh Maryam, Validad, Mohammad Taghi, Shahsavari, Nahid (2014), *A Study of Factors Affecting Creativity in Child-Related Spaces*, 9th National Conference on Architecture, Urban Planning and Sustainable Development: pp. 13-1. (in Persian)
- ≠ Najafi, Massoud, Doiran, Esmail, Noor Alishahi, Jamshid (2013), *Placement of urban furniture in children's play space with emphasis on collage of the city A case study of Zanjan Flower Park*, the first national conferences on architecture and sustainable urban spaces: pp. 15-1. (in Persian)

Latin References:

- ≠ Abdullah, Alias, etal.2004.A Study to Evaluate Child-Friendly Neighborhoods Through a Set of Child-Friendly Indicators.
- ≠ Corsi, Marco.2002.The child friendly cities initiative in Italy.
- ≠ Jack, G.2010.Place Matters: The Significance of Place Attachments for Children's Well-Being.British Journal of Social Work, 40, 755-771.
- ≠ Riggio, Eliana.2002.Child Friendly Cities: Good Governance in the Best Interests of the Child.Environment and Urbanization, 14, 45-58
- ≠ Tranter,Paul 2007.Strategies for building child friendly cities , Centre for Teaching and Learning ,Stirling.Environments: Beyond Wastelands and Glasshouses.
- ≠ Woolcock, G.and Steele, W.2008.Child Friendly Community Indicators A Literature Review, Urban Research Program, Griffith University, For the NSWCommission for Children and Young People,43.
- ≠ WHITZMAN, CAROLYN, & MIZRACHI, DANA.2012.Creating Child-Friendly High-Rise. Environments Byonnd Wastelands and Glsshousee.

نحوه ارجاع به این مقاله:

فیاض، زهراسادات؛ پژوهشگر، نجف‌آبادی، شهرزاد؛ نسترن، مهین؛ قلعه‌نویی، محمود. (۱۴۰۰). تحلیل و ارزیابی فضاهای تفریحی شهر اصفهان از منظر کودکان (نمونه مطالعاتی فضاهای تفریحی حاشیه زاینده رود پارک نازوان)، شهرسازی ایران، ۴ (۷)، ۲۷۲-۲۸۷.

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to the Iranian Urbanism Journal. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

URL: <https://www.shahrsaziiran.com/1400-4-7-article8/>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.27170918.1400.4.7.8.7>